

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA¹⁾

z dnia 2024 r.

w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy²⁾

Na podstawie art. 222 § 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465 oraz z 2024 r. poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wykaz substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym i sposób ich rejestrowania;
- 2) sposób prowadzenia rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym;
- 3) sposób prowadzenia rejestru pracowników zatrudnionych przy tych pracach;
- 4) wzory dokumentów dotyczących poziomu narażenia pracowników na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym oraz sposób przechowywania i przekazywania tych dokumentów do podmiotów właściwych do rozpoznawania lub stwierdzania chorób zawodowych;
- 5) szczegółowe warunki ochrony pracowników przed zagrożeniami spowodowanymi przez substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym;

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej – zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. poz. 2704).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie wdraża w zakresie swojej regulacji dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/431 z dnia 9 marca 2022 r. zmieniającą dyrektywę 2004/37/WE w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagenów podczas pracy (Dz. Urz. L 88 z 16.3.2022, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 2023/90090 z 14.11.2023).

- 6) warunki i sposób monitorowania stanu zdrowia pracowników zatrudnionych przy pracach z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) czynnik rakotwórczy:
 - a) substancja lub mieszanina, która spełnia kryteria klasyfikacji jako rakotwórcza kategorii 1A lub 1B zgodnie z załącznikiem I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniającym i uchylającym dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Dz. Urz. UE L 353 z 31.12.2008, str. 1), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1272/2008”,
 - b) procesem związanym z uwalnianiem substancji i mieszanin, o którym mowa w załączniku nr 1 do rozporządzenia, także w przypadku gdy substancja lub mieszanina powstaje w wyniku procesu, o którym mowa w tym załączniku;
- 2) mutagen:
 - a) substancja lub mieszanina, która spełnia kryteria klasyfikacji jako działająca mutagennie na komórki rozrodcze kategorii 1A lub 1B zgodnie z załącznikiem I do rozporządzenia nr 1272/2008,
 - b) procesem związanym z uwalnianiem substancji i mieszanin, o których mowa w załączniku nr 1 do rozporządzenia, także w przypadku, gdy substancja lub mieszanina powstaje w wyniku procesu, o którym mowa w tym załączniku,
- 3) substancja reprotoksyczna: substancja lub mieszanina, która spełnia kryteria klasyfikacji jako działająca szkodliwie na rozrodczość kategorii 1A lub 1B zgodnie z załącznikiem I do rozporządzenia nr 1272/2008;
- 4) nieprogowa substancja reprotoksyczna: substancja reprotoksyczna, dla której nie istnieje bezpieczny poziom narażenia zdrowia pracowników i którą określono jako taką w przepisach wydanych na podstawie art. 228 § 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, zwanego dalej „Kodeksem pracy”;
- 5) progowa substancja reprotoksyczna: substancja reprotoksyczna, dla której istnieje bezpieczny poziom narażenia, poniżej którego nie występuje zagrożenie dla zdrowia pracowników i którą określono jako taką w przepisach wydanych na podstawie art. 228 § 3 Kodeksu pracy;

§ 3. Wykaz substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym stanowią:

- 1) substancje chemiczne spełniające kryteria klasyfikacji jako rakotwórcze, mutagenne lub działające szkodliwie na rozrodczość kategorii 1A lub 1B zgodnie z rozporządzeniem nr 1272/2008;
- 2) mieszaniny zawierające substancje wymienione w pkt 1 w stężeniach powodujących spełnienie kryteriów klasyfikacji mieszaniny jako rakotwórczej, mutagennej lub działającej szkodliwie na rozrodczość kategorii 1A lub 1B zgodnie z rozporządzeniem nr 1272/2008;
- 3) czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 4. 1. Pracodawca zatrudniający pracownika przy pracach z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, zwany dalej „pracodawcą”, wykonuje ich pomiary w trybie i z częstotliwością określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 227 § 2 Kodeksu pracy, a w szczególności stosuje metody wczesnego wykrywania narażenia podczas awarii lub w przypadku wystąpienia innych nieprzewidzianych okoliczności.

2. Jeżeli z przyczyn technicznych jest niemożliwe zastąpienie czynnika rakotwórczego, mutagenu lub substancji reprotoksycznej substancją, mieszaniną lub procesem, które podczas użytkowania są bezpieczne lub są mniej niebezpieczne dla zdrowia lub bezpieczeństwa pracownika, pracodawca zapewnia, by czynnik rakotwórczy, mutagen lub substancja reprotoksyczna, w miarę istnienia technicznych możliwości, były wytwarzane i używane w systemie zamkniętym.

3. Jeżeli z przyczyn technicznych jest niemożliwe zastosowanie systemu zamkniętego, pracodawca zapewnia, aby narażenie pracowników na działanie czynnika rakotwórczego, mutagenu lub nieprogowej substancji reprotoksycznej zostało zmniejszone do tak niskiego poziomu, na jaki pozwalają możliwości techniczne.

4. Jeżeli z przyczyn technicznych jest niemożliwe używanie lub wytwarzanie progowej substancji reprotoksycznej w systemie zamkniętym, pracodawca zapewnia, aby zagrożenie związane z narażeniem pracowników na działanie tej progowej substancji reprotoksycznej było ograniczone do minimum.

5. Do substancji reprotoksycznych innych niż nieprogowe substancje reprotoksyczne i progowe substancje reprotoksyczne stosuje się ust. 4. W takim przypadku dokonując oceny

ryzyka zawodowego, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 237¹⁵§ 2 Kodeksu pracy, pracodawca uwzględnia możliwość, że dla takiej substancji reprotoksycznej nie istnieje bezpieczny poziom narażenia zdrowia pracownika, i wprowadza odpowiednie środki w tym zakresie.

§ 5. Wszędzie tam, gdzie jest używany czynnik rakotwórczy, mutagen lub substancja reprotoksyczna, pracodawca:

- 1) ogranicza ilości czynnika rakotwórczego, mutagenu lub substancji reprotoksycznej w miejscu pracy;
- 2) utrzymuje na jak najniższym poziomie liczbę pracowników, którzy są lub mogą być narażeni na działanie czynników rakotwórczych, mutagenów lub substancji reprotoksycznych;
- 3) projektuje tak procesy pracy i środków kontroli technicznej, aby uniknąć powstawania czynników rakotwórczych, mutagenów lub substancji reprotoksycznych w miejscu pracy lub ograniczyć ich powstawanie do minimum;
- 4) pozbywa się czynników rakotwórczych, mutagenów lub substancji reprotoksycznych w miejscu ich powstawania, do miejscowego wyciągu lub do ogólnego systemu wentylacji;
- 5) stosuje właściwe metody i procedury pracy, w tym wykorzystuje istniejące procedury pomiaru czynników rakotwórczych, mutagenów lub substancji reprotoksycznych, w celu wczesnego wykrywania nadmiernego zagrożenia powstałego w wyniku nieprzewidywalnego zdarzenia lub wypadku, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 227 § 2 Kodeksu pracy;
- 6) stosuje zbiorowe działania ochronne lub, tam gdzie nie można uniknąć kontaktu za pomocą innych środków, indywidualne działania ochronne;
- 7) stosuje środki higieny, szczególnie regularne czyszczenie podłóg, ścian i innych powierzchni;
- 8) odgraniczenia miejsca zagrożone i stosuje odpowiednie znaki ostrzegawcze, włącznie ze znakami „zakaz palenia” w miejscach, w których pracownicy są lub mogą być narażeni na działanie czynników rakotwórczych, mutagenów lub substancji reprotoksycznych;
- 9) określa plan działania w nagłych wypadkach, które mogą wynikać z nadmiernego narażenia;
- 10) stosuje sposoby bezpiecznego przechowywania, przeładunku i transportu, szczególnie przez zastosowanie pojemników szczelnie zamkniętych i oznakowanych w sposób czytelny i widoczny;

- 11) stosuje sposoby bezpiecznego gromadzenia, przechowywania i usuwania odpadów przez pracowników, włącznie z zastosowaniem pojemników szczelnie zamkniętych i oznakowanych w sposób czytelny i widoczny.

§ 6. 1. Pracodawca prowadzi rejestr prac z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, zawierający następujące dane:

- 1) wykaz procesów technologicznych i prac, w których substancje chemiczne i ich mieszaniny lub czynniki o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym są stosowane, produkowane lub występują jako zanieczyszczenia bądź produkt uboczny, oraz wykaz tych substancji chemicznych i ich mieszanin oraz czynników wraz z podaniem ilościowej wielkości produkcji lub stosowania;
- 2) uzasadnienie konieczności stosowania substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, o których mowa w pkt 1;
- 3) wykaz i opis stanowisk pracy, na których są wykonywane prace z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym;
- 4) liczbę pracowników zatrudnionych przy pracach wymienionych w pkt 3 z podziałem na liczbę pracowników zatrudnionych w stężeniach do 0,1 (włącznie) wartości najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS), określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 228 § 3 Kodeksu pracy, i pozostałych pracowników, z uwzględnieniem płci, zwanych dalej „pracownikami”;
- 5) za pracowników zatrudnionych w stężeniach do 0,1 wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) włącznie uznaje się pracowników zatrudnionych w warunkach spełniających przynajmniej jeden z warunków określonych w lit. a-c:
 - a) na stanowiskach pracy, na których występuje substancja chemiczna spełniająca kryteria, o których mowa w § 3 pkt 1, zarówno w postaci własnej, jak i jako zanieczyszczenie lub składnik innych substancji spełniających kryteria, o których mowa w § 3 pkt 1, lub jako składnik mieszanin spełniających kryteria, o których mowa w § 3 pkt 2, w przypadku której w przepisach wydanych na podstawie art. 228 § 3 Kodeksu pracy została ustalona wartość najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS) w środowisku pracy i 2 kolejne pomiary stężeń tej substancji w powietrzu środowiska pracy, przeprowadzone w odstępie czasu określonym w przepisach

wydanych na podstawie art. 227 § 2 Kodeksu pracy, nie wykazały stężeń powyżej 0,1 wartości NDS,

- b) na stanowiskach pracy, na których występuje wymieniony w załączniku nr 1 do rozporządzenia proces technologiczny, jeżeli w przepisach wydanych na podstawie art. 228 § 3 Kodeksu pracy została ustalona wartość najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS) w środowisku pracy czynnika chemicznego lub pyłowego wskazanego w danym procesie technologicznym i 2 kolejne pomiary stężeń tego czynnika, przeprowadzone w odstępie czasu określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 227 § 2 Kodeksu pracy, nie wykazały stężeń powyżej 0,1 wartości NDS,
 - c) przy badaniach naukowych i rozwojowych określonych w rozporządzeniu (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniającym dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylającym rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. Urz. UE L 136 z 29.05.2007 r. str. 3), obejmujących doświadczenia naukowe, analizy lub badania chemiczne, w których substancje chemiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym występują zarówno w postaci własnej, jak i jako zanieczyszczenia lub składniki innych substancji o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym lub mieszanin o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, przeprowadzanych w kontrolowanych warunkach z użyciem substancji w ilości mniejszej niż 1 tona rocznie;
- 6) określenie rodzaju substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznych występujących na stanowisku pracy, drogę i poziom narażenia oraz czas jego trwania;
 - 7) rodzaje podjętych środków i działań ograniczających poziom narażenia na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym.

2. Pracodawca przekazuje właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy niezwłocznie po rozpoczęciu

działalności oraz corocznie, w terminie do dnia 15 stycznia za rok poprzedni, albo na ich wniosek, informację o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym. Informacja uwzględnia dane, o których mowa w ust. 1, i jest sporządzana na druku według wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do rozporządzenia.

3. Na podstawie danych, o których mowa w ust. 1, przekazanych przez państwowych wojewódzkich inspektorów sanitarnych Instytut Medycyny Pracy im. prof. dr. J. Nofera w Łodzi prowadzi Centralny rejestr danych dotyczących narażenia na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym.

§ 7. 1. Pracodawca prowadzi rejestr pracowników zatrudnionych przy pracach z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym.

2. Rejestr pracowników, o którym mowa w ust. 1, wraz z rejestrem prac, o którym mowa w § 6 ust. 1, i indywidualny rejestr medyczny, o którym mowa w § 12:

- 1) dotyczący czynników rakotwórczych i mutagenów przechowuje się przez okres 40 lat po ustaniu narażenia;
- 2) dotyczący substancji reprotoksycznych niebędących jednocześnie czynnikami rakotwórczymi lub mutagenami przechowuje przez okres 5 lat. po ustaniu narażenia.

3. W przypadku likwidacji zakładu pracy pracodawca przekazuje rejestry, o których mowa w § 6 ust. 1, § 7 i § 12, właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.

4. Rejestr, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) datę wpisu do rejestru;
- 2) imię, nazwisko pracownika oraz jego stanowisko pracy, o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt 3;
- 3) numer PESEL, a w przypadku jego braku – numer dokumentu potwierdzającego tożsamość.

5. Pracodawca przekazuje rejestr, o którym mowa w ust. 1, właściwemu komendantowi wojskowego ośrodka medycyny prewencyjnej – w przypadku jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej.

§ 8. Rejestr substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym występujących w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej prowadzi Wojskowy Instytut Higieny i Epidemiologii imienia Generała Karola Kaczkowskiego.

§ 9. Rejestry, o których mowa w § 6 ust. 1 i 3, § 7 ust. 1, § 8 oraz § 12, prowadzi się w formie papierowej lub w postaci elektronicznej.

§ 10. Dane z rejestrów, o których mowa w § 6 ust. 1, § 7 ust. 1, § 8 oraz § 12, są udostępniane:

- 1) lekarzom sprawującym profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami, których dane dotyczą, oraz przedstawicielom instytucji wykonujących z mocy odrębnych przepisów nadzór nad realizacją zadań z zakresu bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia pracowników;
- 2) lekarzom uprawnionym do orzekania w zakresie chorób zawodowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 237 § 1 pkt 3–6 i § 11 Kodeksu pracy;
- 3) pracownikom – w zakresie informacji, które dotyczą ich osobiście, oraz przedstawicielom pracowników – w zakresie anonimowych informacji zbiorowych.

§ 11. Pracodawca:

- 1) informuje pracownika o opakowaniu, zbiorniku i instalacji zawierających substancje chemiczne, ich mieszaniny lub czynniki o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, a także o wymaganiach dotyczących oznakowania i znakach ostrzegawczych;
- 2) przeprowadza okresowe szkolenia pracownika w zakresie:
 - a) ryzyka dla zdrowia, jakie wynika z oceny narażenia na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym i dodatkowego ryzyka wynikającego z palenia tytoniu, oraz środków ostrożności, które powinny być podejmowane w celu ograniczenia tego narażenia,
 - b) wymagań higienicznych, które powinny być spełnione w celu ograniczenia narażenia na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym,
 - c) konieczności używania środków ochrony indywidualnej, w tym odzieży ochronnej,

- d) działań zapobiegających wypadkom oraz działań koniecznych do podjęcia przez pracowników, w tym pracowników pełniących obowiązki ratownicze, podczas działań ratowniczych oraz wypadków;
- 3) prowadzi kontrolę zdrowia związaną z oceną indywidualnego pracownika w celu określenia stanu jego zdrowia w związku z narażeniem na działanie określonych czynników rakotwórczych, mutagenów lub substancji reprotoksycznych podczas pracy, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 437) oraz w art. 229 Kodeksu Pracy;
- 4) przed powierzeniem pracownikowi pracy z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, pracodawca informuje pracownika o konieczności poddania się kontroli zdrowia związanej z ustalonymi wartościami dopuszczalnego stężenia w materiale biologicznym (DSB), w przepisach wydanych na podstawie art. 237¹⁵§ 2 Kodeksu pracy.

§ 12. 1. Jeżeli w wyniku kontroli zdrowia, o której mowa w § 11 pkt 3, zostanie stwierdzone istnienie zagrożenia dla zdrowia lub bezpieczeństwa pracownika pracodawca prowadzi indywidualny rejestr medyczny dla tego pracownika.

2. Indywidualny rejestr medyczny zawiera:

- 1) datę wpisu do rejestru;
- 2) imię, nazwisko pracownika oraz jego stanowisko pracy, o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt 3;
- 3) numer PESEL, a w przypadku jego braku – numer dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 4) informację o przekroczeniu dopuszczalnej wartości biologicznej;
- 5) proponowane działania ochronne lub zapobiegawcze;
- 6) informację o potrzebie kontynuowania kontroli zdrowia po ustaniu narażenia.

§ 13. Pracodawca:

- 1) zapewnia udział pracowników lub ich przedstawicieli w projektowaniu i realizacji działań zapobiegających narażeniu na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym lub ograniczających poziom tego narażenia;

- 2) umożliwia pracownikom i ich przedstawicielom kontrolę stosowania wymagań określonych w rozporządzeniu oraz w innych przepisach regulujących zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 3) informuje na bieżąco pracowników i ich przedstawicieli o narażeniu na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, a w przypadkach narażenia powstałego w wyniku awarii i innych zakłóceń procesu technologicznego lub w wyniku podejmowanych prac remontowych, konserwacyjnych i w innych okolicznościach – o przyczynach powstałego narażenia oraz o środkach zapobiegawczych, jakie już zostały lub będą podjęte w celu poprawy sytuacji.

§ 14. 1. Lekarz sprawujący profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami jest obowiązany zapoznać się z warunkami ich pracy i posiadać udokumentowane informacje dotyczące rodzaju i wielkości narażenia na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym.

2. Pracodawca, na wniosek lekarza, o którym mowa w ust. 1, zleca prowadzenie biologicznego monitorowania narażenia na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym oraz zastosować inne metody umożliwiające wczesne wykrycie skutków tego narażenia.

3. Lekarz udziela informacji:

- 1) pracownikowi – o wynikach badań i ocenie jego stanu zdrowia oraz o zakresie profilaktycznej opieki zdrowotnej, jakiej powinien się poddać po ustaniu zatrudnienia przy pracach z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym;
- 2) pracodawcy, przedstawicielom pracowników oraz działającej w zakładzie pracy komisji bezpieczeństwa i higieny pracy – o ocenie stanu zdrowia pracowników, dokonanej z uwzględnieniem tajemnicy lekarskiej.

§ 15. W przypadku rozpoznania lub podejrzenia u pracownika zmian w stanie zdrowia, stwarzających podejrzenie, że powstały w wyniku narażenia na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, pracodawca, na wniosek lekarza, o którym

mowa w § 14 ust. 1, jest obowiązany zlecić przeprowadzenie dodatkowych badań stanu zdrowia innych pracowników narażonych w podobny sposób, dokonać weryfikacji uprzedniej oceny tego narażenia, a w razie potrzeby - zastosować odpowiednie dodatkowe środki zapobiegawcze.

§ 16. Wnioski o zlecenie:

- 1) prowadzenia biologicznego monitorowania narażenia na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym lub zastosowania innych metod umożliwiających wykrycie wczesnych skutków tego narażenia,
- 2) przeprowadzenia dodatkowych badań stanu zdrowia innych pracowników, którzy są narażeni zawodowo na działanie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, dokonania weryfikacji uprzedniej oceny narażenia zawodowego lub zastosowania odpowiednich dodatkowych środków zapobiegawczych

– złożone na podstawie przepisów rozporządzenia uchylanego w § 18 i nierozpatrzone przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia podlegają rozpatrzeniu na podstawie przepisów dotychczasowych.

§ 17. Rejestry, o których mowa w § 4 ust. 1 i 3, w § 5 ust. 1 oraz w § 6 ust. 1 rozporządzenia uchylanego w § 18, stają się rejestrami, o których mowa w § 6 ust. 1 i 3, w § 7 ust. 1 oraz w § 8 niniejszego rozporządzenia.

§ 18. Traci moc rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 156).

§ 19. Rozporządzenie wchodzi w życie wchodzi w życie z dniem

MINISTER ZDROWIA

w porozumieniu:

**MINISTER RODZINY, PRACY I
POLITYKI SPOŁECZNEJ**

ZA ZGODNOŚĆ POD WZGLĘDEM PRAWNYM,
LEGISLACYJNYM I REDAKCYJNYM
Władysław Puzoń

Dyrektor Departamentu Prawnego w Ministerstwie Zdrowia
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 222 § 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465 oraz z 2024 r. poz. ...).

Konieczność wydania nowego rozporządzenia wynika z art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 maja 2024 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy (Dz. U. poz. ...) dotyczącego zmiany ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy w zakresie art. 222 tej ustawy oraz wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/431 z dnia 9 marca 2022 r. zmieniającej dyrektywę 2004/37/WE w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagenów podczas pracy (Dz. U. L 88 z 16.3.2022, s. 1 oraz Dz. Urz. UE L 2023/90090 z 14.11.2023), zwaną dalej „dyrektywą 2022/431”.

Projektowane rozporządzenie w zakresie swojej regulacji obejmuje, oprócz dotychczasowych rozwiązań, dodatkowo ochroną pracowników pracujących w narażeniu na działanie substancji o działaniu reprotoksycznym, a tym samym dokonuje wdrożenia dyrektywy 2022/431.

Regulacje zawarte w projektowanym rozporządzeniu są skierowane do pracodawców prowadzących działalność związaną z występowaniem czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Projektowane zmiany pozwolą na podejmowanie odpowiednich działań przez pracodawców w celu ochrony zdrowia przed czynnikami rakotwórczymi, mutagennymi lub reprotoksycznymi.

Główna zmiana polega na dodaniu substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu reprotoksycznym do tych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

Ponadto zgodnie z dyrektywą 2022/431 wprowadzono:

1) definicje substancji reprotoksycznej, nieprogowej substancji reprotoksycznej oraz progowej substancji reprotoksycznej;

2) kontrolę zdrowia związaną z oceną indywidualnego pracownika w celu określenia stanu jego zdrowia w związku z narażeniem na działanie określonych czynników rakotwórczych, mutagenów lub substancji reprotoksycznych podczas pracy.

Natomiast wszędzie tam, gdzie będzie używany czynnik rakotwórczy, mutagen lub substancja reprotoksyczna, pracodawca m.in. zobowiązany będzie do:

1) ograniczenia ilości czynnika rakotwórczego, mutagenu lub substancji reprotoksycznej w miejscu pracy;

2) projektowania tak procesów pracy i środków kontroli technicznej, aby uniknąć powstawania czynników rakotwórczych, mutagenów lub substancji reprotoksycznych w miejscu pracy lub ograniczenia ich powstawanie do minimum;

3) pozbywania się czynników rakotwórczych, mutagenów lub substancji reprotoksycznych w miejscu ich powstawania, miejscowego wyciągu lub do ogólnego systemu wentylacji w należyty sposób i zgodnie z wymogami ochrony zdrowia publicznego i środowiska;

4) stosowania właściwych metod i procedur pracy, w tym wykorzystania istniejących procedur pomiaru czynników rakotwórczych, mutagenów lub substancji reprotoksycznych, w celu wczesnego wykrywania nadmiernego zagrożenia powstałego w wyniku nieprzewidywalnego zdarzenia lub wypadku, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 227 § 2 Kodeksu pracy;

5) odgraniczenia miejsca zagrożone i stosowania odpowiednich znaków ostrzegawczych, włącznie ze znakami „zakaz palenia” w miejscach, w których pracownicy są lub mogą być narażeni na działanie czynników rakotwórczych, mutagenów lub substancji reprotoksycznych;

W przypadku zaś rozpoznania lub podejrzenia u pracownika zmian w stanie zdrowia, stwarzających podejrzenie, że powstały w wyniku narażenia na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, pracodawca, na wniosek lekarza sprawującego profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami będzie obowiązany zlecić przeprowadzenie dodatkowych badań stanu zdrowia innych pracowników narażonych w podobny sposób, dokonać weryfikacji uprzedniej oceny tego narażenia, a w razie potrzeby - zastosować odpowiednie dodatkowe środki zapobiegawcze.

Ponadto pracodawca będzie obowiązany prowadzić rejestr pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym i przechowywać go przez okres 40 lat po ustaniu

narażenia, a w przypadku likwidacji zakładu pracy – przekazać właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.

W projekcie rozporządzenia wprowadzono także przepisy przejściowe odnoszące się do:

1) złożonych i nierozpatrzonych - przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia - wniosków o zlecenie w zakresie:

- a) prowadzenia biologicznego monitorowania narażenia na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym lub zastosowania innych metod umożliwiających wykrycie wczesnych skutków tego narażenia,
- b) przeprowadzenia dodatkowych badań stanu zdrowia innych pracowników, którzy są narażeni zawodowo na działanie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, dokonania weryfikacji uprzedniej oceny narażenia zawodowego lub zastosowania odpowiednich dodatkowych środków zapobiegawczych

– które zostaną rozpatrzone na podstawie przepisów dotychczasowych;

2) dotychczasowych rejestrów, o których mowa w § 4 ust. 1 i 3, w § 5 ust. 1 oraz w § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 156), które staną się rejestrami, o których mowa w § 6 ust. 1 i 3, w § 7 ust. 1 oraz w § 8 niniejszego rozporządzenia.

Pozostałe zmiany mają charakter porządkujący i doprecyzowujący.

Termin wejścia w życie projektowanego rozporządzenia zostanie określony na dzień nie późniejszy niż 30 dnia od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 23 maja 2024 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy, co stanowi konsekwencję art. 2 w zw. z art. 3 tej ustawy.

Projektowane rozporządzenie zastąpi rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej przez mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w rozumieniu art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236), z wyjątkiem przedsiębiorców, których działalność

wiąże się z narażeniem pracowników na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia. W związku z rozszerzeniem katalogu ww. czynników o czynniki reprotoksyczne, ww. przedsiębiorcy będą zobligowani do prowadzenia rejestru pracowników narażonych na działanie tych czynników, zgłaszania ich do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego i Państwowej Inspekcji Pracy, przeprowadzania dodatkowych badań pracowników oraz stosowaniem odpowiednich środków prewencji, jeżeli substancje, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu reprotoksycznym występują na stanowiskach pracy.

Projekt rozporządzenia nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projekt aktu nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 lub art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Projekt rozporządzenia nie wywiera wpływu na obszar danych osobowych. W związku z tym nie przeprowadzono oceny skutków dla ochrony danych osobowych, o której mowa w art. 35 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.).

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektu rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.